

REZULTATI PREIZKUŠANJA SORT ZRNATIH STROČNIC V LETU 2019

Rezultati preizkušanja sort zrnatih stročnic v letu 2019

Aleš Kolmanič

Ljubljana 2020

Izdal in založil

KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE

Ljubljana, Hacquetova ulica 17

Direktor izr. prof. dr. Andrej SIMONČIČ

Avtor in urednik

dr. Aleš KOLMANIČ

Fotografije

Aleš KOLMANIČ

Mojca ŠKOF

Vrednotenje poskusov

Sodelavci Kmetijskega inštituta Slovenije

Stane TESTEN

Boštjan PER

Aleš PLUT

Zunanji sodelavci

Franc JAKIČ

dr. Robert JANŽA

Oblikovna zasnova naslovnice AV Studio d.o.o.

Dostopno na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije (www.kis.si)

**Publikacija je nastala v okviru Javne službe v poljedelstvu, ki jo financira Ministrstvo za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano**

KAZALO VSEBINE

UVOD	5
POJASNILA K PREGLEDNICAM.....	6
Lokacija in zasnova poskusa	6
Sorte v poskusih.....	7
Dolžina rastne dobe / zrelostna skupina (pri soji)	8
Razvojne značilnosti	8
Morfološke lastnosti.....	8
Pridelek	9
Rodnostne skupine	9
KLIMATSKE RAZMERE	9
SOJA.....	11
KRMNI GRAH	16
KRMNI BOB.....	21
VOLČJI BOB.....	24
NIZEK FIŽOL	27
POVZETEK PREIZKUŠANJA	29

UVOD

Zrnate stročnice so v našem kolobarju slabše zastopane. Po naraščanja pridelave do leta 2017 njihov delež v zadnjih dveh letih ponovno upada, kar ni ugodno s stališča zmanjšanja odvisnosti od njihovega uvoza. Občutno je predvsem zmanjševanje površin posejanih s sojo medtem, ko so npr. površine posejane s fižolom ali grahom razmeroma stabilne. Soja predstavlja eno izmed najpomembnejših zrnatih stročnic v svetovnem merilu predvsem za potrebe kakovostne beljakovinske surovine za živinorejo. Podobno kot v večini razvitih držav je živinoreja v Sloveniji zelo odvisna od soje, kar pa ob majhni lastni samopreskrbi pomeni samo močno odvisnost panoge od uvoza.

Povečanje lastne pridelave bi bilo priporočljivo vsaj iz naslova zmanjšanja odvisnosti od uvoza in s tem povezanih izpustov toplogrednih plinov. Dodatne koristi lastne pridelave bi lahko bile zmanjšanje porabe dušikovih mineralnih gnojil, saj so zrnate stročnice sposobne s pomočjo simbioze z nekaterimi bakterijami vezati dušik iz zraka. Dodaten botanično nesoroden kolobarни člen v prevladajočem žitnem kolobarju bi imel tudi učinke na zmanjšanje nekaterih glivičnih bolezni in škodljivcev, ki jim ugajajo ozki kolobarji. A to je večini kmetovalcem in stroke že poznano ter verjetno premalo spodbudno, da bi samo zaradi tega povečali obseg pridelave. Ocenjujemo, da bo zato treba v naslednjih letih poiskati drugačne vzvode za povečanje njihove pridelave.

Zrnate stročnice niso namenjene samo prehrani živali. Vse več ljudi nadomešča del živalskih beljakovin z zauživanjem rastlinskih beljakovin in zrnate stročnice s svojo bogato aminokislinsko sestavo predstavljajo idealen vir rastlinskih beljakovin. Zaradi tega smo v preizkušanje ponovno dodali sladke lupine oz. volje bobe ter prvič tudi nizki fižol. Ob trenutnih dobrih tržnih cenah fižola, bi bila pridelava mogoče zanimiva marsikomu. A opažamo, da je nizki fižol zahteven za pridelavo in potrebuje dobro tehnologijo. Po pridelkih zrnja in beljakovin se nobena od preizkušenih zrnatih stročnic ne more primerjati s sojo. Tudi s stališča primernosti za obsežnejšo pridelavo ima prednosti, saj je pri soji na voljo dovolj sort in herbicidov. Opažamo, da pri soji večji problem kot pridelava, trenutno predstavlja uporaba. Večina pridelane soje se še zmeraj proda odkupovalcem in nato izvozi v tujino. Tega pri ponovnem uvajanju soje nismo imeli v mislih, ampak smo sojo bolj umeščali na živinorejske kmetije, ki si bodo z njeno pridelavo zagotovile del potreb po beljakovinah. Ovira pri tem bi lahko bila možnost njene termične obdelave. Na Kmetijskem inštitutu zato pospešeno razvijamo pilotno stiskalnico, ki bo sojo obenem tudi termično obdelala. S tem bo tudi zadnja ovira pri uporabi lastne soje odstranjena.

Pridelovalno leto 2019 je predstavljalo za preskušanje zrnatih stročnic precejšen izziv. Zaradi obilnih padavin in težjih tal v Jabljah, smo imeli velike probleme z zasičenostjo tal z vodo ter zbijanjem tal, kar ni bilo ugodno za razvoj rastlin. Obenem smo zaradi tega setev soje in nizkega fižola izvedli zelo pozno in nismo bili prepričani, da bodo rastline sposobne uspevati in dozoreti. Nasprotno pa je bilo bolj mokro leto zelo ugodno za razvoj rastlin v Rakičanu, na lahkih peščenih tleh. Letos smo tam s sojo dosegli največje pridelke odkar jo tam preskušamo. Obenem so bili pridelki soje v Rakičanu tudi prvič večji od pridelkov v Jabljah. Upamo, da vam bodo zbrani podatki v pomoč pri izboru najprimernejših sort. Želimo vam obilo poguma pri odločitvi za pridelavo zrnatih stročnic.

Aleš Kolmanič

POJASNILA K PREGLEDNICAM

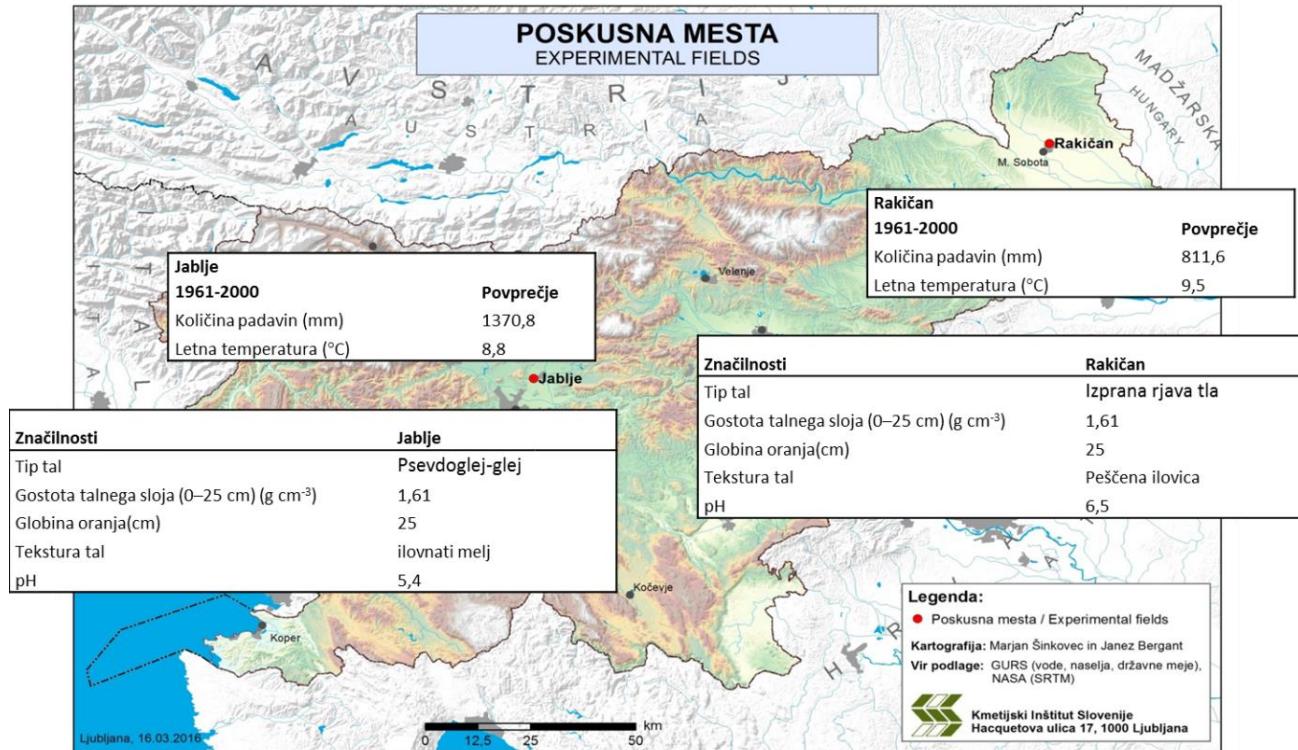
V preglednicah so prikazani podatki razdeljeni v naslednje skupine:

- Lokacija in zasnova poskusa;
- ime sorte, zrelostni razred sorte (pri soji);
- potek razvoja (fenofaz) in značilnosti sort;
- pridelek in komponente pridelka;
- vsebnosti surovih beljakovin, surovih maščob in surovih vlaknin;
- pridelki beljakovin, maščob in vlaknin na hektar.

Gospodarsko pomembnejše lastnosti so zrelostni razred (pri soji), potek razvoja rastlin, nagnjenost k poleganju in prezantu (izgube zrnja), pridelek zrnja in vлага ob žetvi ter deleža surovih beljakovin in maščob v suhem zrnju.

Lokacija in zasnova poskusa

Preizkušanje sort je potekalo v Jabljah in Rakičanu. Lokaciji se med seboj razlikujeta glede klimatskih pogojev in prevladujočih tipih tal (izprana rjava tla v Rakičanu ter globoka hidromorfna tla v Jabljah). Posevke smo pridelovali v skladu s smernicami integrirane pridelave. Setev smo izvedli z žitno sejalnico za setev poskusov na medvrstno razdaljo 25 cm. Število semen na m² ob setvi je bilo: 50-80 za sojo, bob, belo lupino ter fižol in 100-120 za grah in rumeno ter modro lupino. Sredstva uporabljena za zatiranje plevelov in odmerki so navedeni v posameznih tabelah. Poskus je bil zasnovan po sistemu naključnih blokov s štirimi ponovitvami. Posamezna parcelica je bila velika 12,5 m² (5 x 2,5 m). Po žetvi smo stehtali pridelke in izmerili vlage ter odvzeli vzorce za analize. Vzorce za kemijske analize smo nato posušili ter analizirali vsebnosti surovih beljakovin in maščob z uporabo NIR spektrometra ter Wendske analize.

Slika 1. Prikaz lokacij poskusov z osnovnimi karakteristikami tal in osnovnimi klimatskimi značilnostmi

Sorte v poskusih

V letu 2019 smo preizkušali:

- sojo (*Glycine max* (L.) Merr.) – 22 sorte
- krmni grah (*Pisum sativum* L.) – 14 in 10 sorte
- krmni bob (*Vicia faba* L.) – dve sorte
- nizek fižol (*Phaseolus vulgaris* L.) – ena sorta
- modra lupina ali modri volčji bob (*Lupinus angustifolius* L.) – ena sorta
- rumena lupina ali rumen volčji bob (*Lupinus luteus* L.) – ena sorta
- bela lupina ali beli volčji bob (*Lupinus albus* L.) – ena sorta

Sorte v preizkušanju so prispevali:

- Agrosaat, družba za zastopanje in trgovanje, Dolenjska cesta 250 , 1291 Škofljica
- Saatbau d.o.o., Hajdoše 1b, 2288 Hajdina
- Semestar d.o.o., Mariborska cesta 53c, 2327 Rače
- Kmetijska zadruga Lenart, Industrijska ulica 24, 2230 Lenart v Slovenskih goricah
- Semenarna Ljubljana, d.o.o., Dolenjska cesta 242, 1000 Ljubljana
- Kmetijski inštitut Slovenije, Hacquetova ulica 17, 1000 Ljubljana

Dolžina rastne dobe / zrelostna skupina (pri soji)

Sorte se lahko med seboj pomembno razlikujejo glede trajanja rastne dobe. Pri soji jih z oznakami 000-II delimo v zrelostne razrede:

Pomen oznak pri soji:

00-0000	Zelo zgodne sorte *
0	Zgodnje sorte *
I	Srednje pozne sorte
I-II	Pozne sorte

* najprimernejše zrelostne skupine za pridelovanje soje za zrnje v Sloveniji

Razvojne značilnosti

V preglednicah so prikazani datumi pomembnejših razvojnih stadijev ter število dni od setve do tehnološke zrelosti v letu 2018. Med posameznimi leti, lokacijami ter zaradi vpliva tehnologije pridelave prihaja do večjih razlik med datumi razvojnih stadijev zato naj navedeni podatki služijo kot okvirni primerjalni podatek.

Datuma začetka in konca cvetenja ter tehnološka zrelost so pomembni podatki. Kljub temu, da je prehod v generativno fazo pri soji povezan z dolžino dneva se datumi med sortami precej razlikujejo. V preglednicah prikazujemo tudi št. dni od setve do tehnološke zrelosti za namene izračuna potrebne vsote aktivnih temperatur, ki jih sorta potrebuje, da dozori. Datum tehnološke zrelosti je deloma pokazatelj primernosti vrste in sorte za pridelavo na nekem območju. Primernejše so sorte, ki prej dosežejo tehnološko zrelost. Te imajo tudi večinoma manjše vlage ob spravilu in so zaradi zgodnejšega spravila tudi manj dovetne za možne negativne vplive padavin pri pozno jesenskem spravilu. Kljub temu pa je pri izbiri sorte smiselno upoštevati tudi, da lahko potencial pridelka pada z zgodnostjo.

Morfološke lastnosti

V preglednicah so navedeni višina rastlin, višina do prvega stroka, prezanje (osip) in poleg. Te lastnosti vplivajo na potencial pridelka ter na izgube pri strojnem spravilu.

Višina rastlin in poleg sta pogosto povezana. Višje rastline imajo večjo možnost polega, spravilo poleženih rastlin pa je lahko težavno. Opažamo lahko, da v Jabljah soje bistveno bolj polegajo kot v Rakičanu, opazne so tudi razlike med sortami. Pravega vzroka za večje poleganje pri nekaterih sortah še ne poznamo.

Višina do prvega stroka je pokazatelj morebitnih izgub pri žetvi saj prenizkih strokov kombajn ne more oz. jih lahko samo delno pospravi.

Pridelek

V preglednicah so prikazani pridelek ob žetvi, vлага zrnja ob žetvi, pridelek (preračunan na 9 odstotkov vlage) ter rodnostna skupina.

Potencial za višino pridelka je genetsko zasnovan in je skupni rezultat vseh agronomskih lastnosti sort ter zunanjih dejavnikov rasti in razvoja. Med zunanjimi dejavniki imajo največji vpliv za doseganje genetskega potenciala podnebne in talne razmere ter izvedeni agrotehnični ukrepi. Potencial za višino pridelka se povečuje z dolžino rastne dobe. Vлага v zrnju ob spravilu je pomemben pokazatelj, ki neposredno vpliva na ekonomiko pridelovanja. Obenem je tudi dober pokazatelj dolžine rastne dobe, poznejše sorte imajo praviloma večjo vlagu.

V ločenih preglednicah so prikazane vsebnosti surovih beljakovin, maščob in vlaknin ter pridelki beljakovin, maščob in vlaknin na hektar.

Rodnostne skupine

Za lažje razumevanje rodnostnih skupin navajamo legend oznak. **Za rodnost** (glede na povprečni pridelek vseh sort v posameznih poskusih) pomenijo oznake:

- I = najmanj za LSD večji pridelek
- II/1 = najmanj za polovico LSD večji pridelek
- II/2 = do polovice LSD večji ali manjši pridelek
- II/3 = najmanj za polovico LSD manjši pridelek
- III = najmanj za LSD manjši pridelek

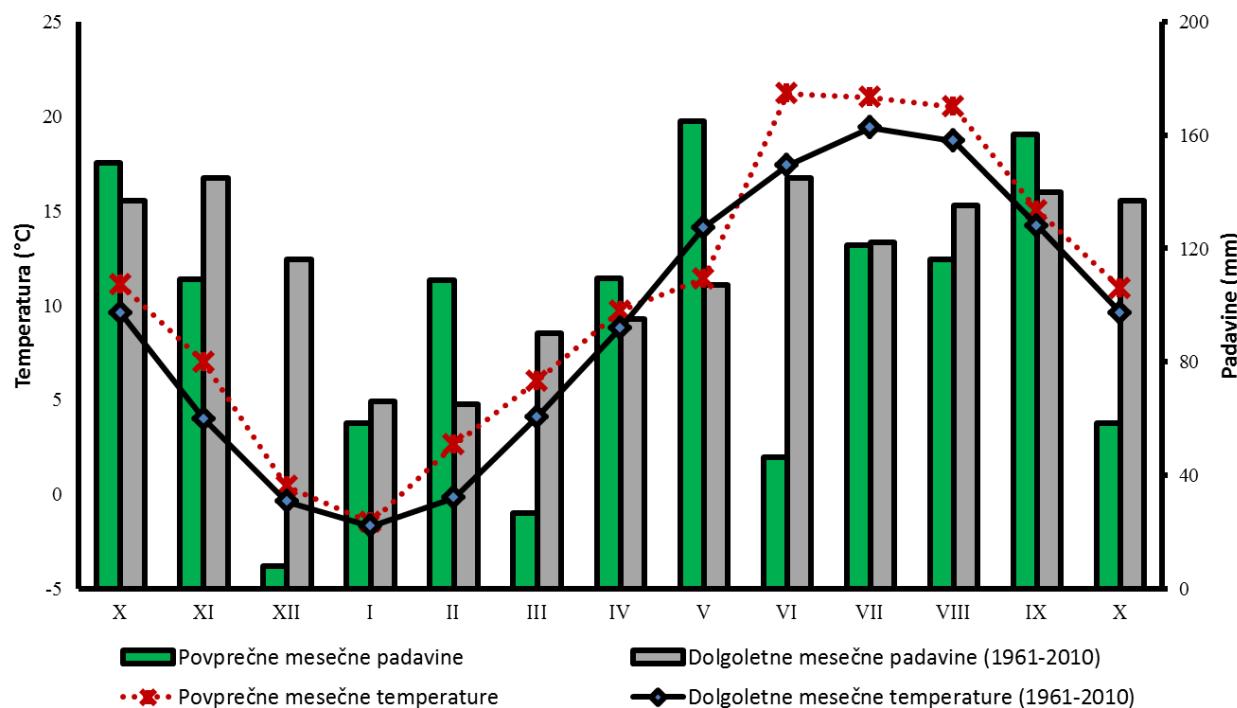
LSD (0,05)

Najmanjša signifikantna razlika med sortami in povprečjem poskusa pri 95% verjetnosti: izračun po Behrensiju.

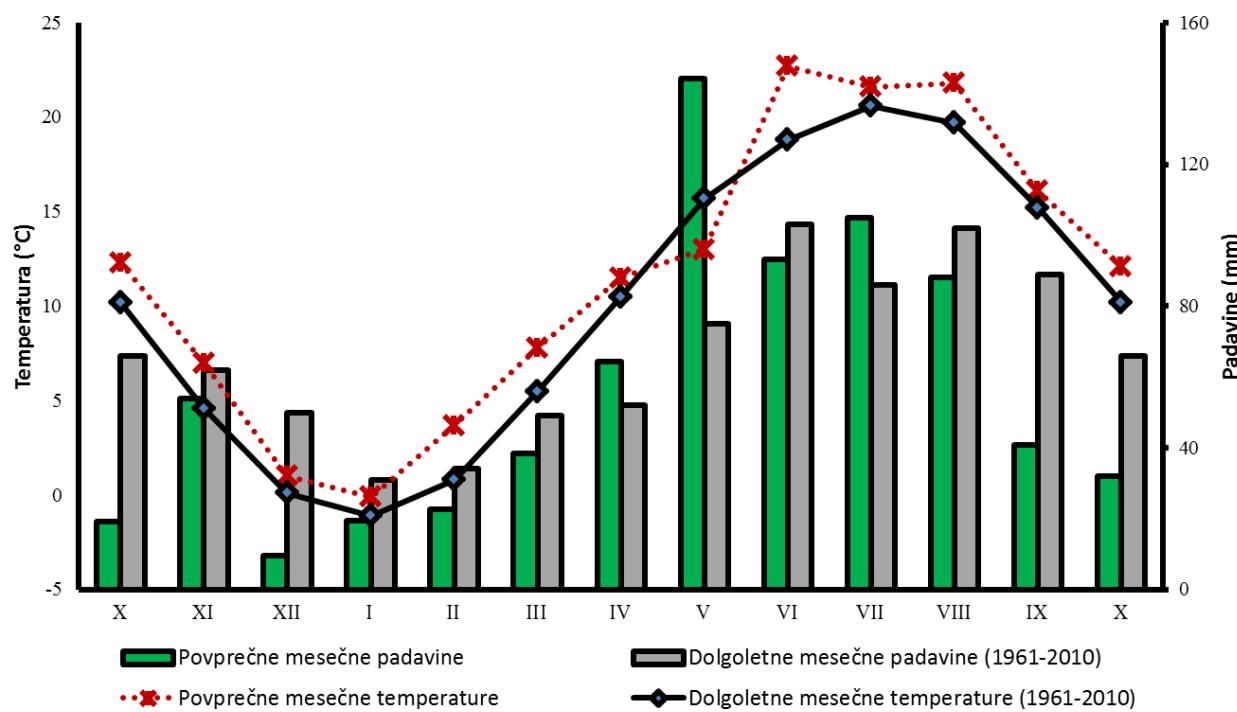
KLIMATSKE RAZMERE

Preglednica 1: Osnovni meteorološki podatki na obeh lokacijah

	Jablje		Rakičan	
	Povprečje 1961-2010	2019	Povprečje 1961-2010	2018
Količina letnih padavin (mm)	1370,8	1315	811,6	852,4
Letna temperatura (°C)	8,8	10,5	9,5	11,8

Slika 2. Prikaz mesečnega gibanja povprečnih temperatur in padavin (meteorološka postaja Brnik)

Slika 3. Prikaz mesečnega gibanja povprečnih temperatur in padavin (meteorološka postaja Rakičan)

SOJA

Poljščina / crop: Lokacija/location: Leto/year:		Soja / Soybean Jabje 2019		Kmetijski inštitut Slovenije											
Prejšnji posevec: Gnojenje: Zaščita rastlin:		Koruz za zamje 30 kg/ha N (pred senvjo) + 30 kg/ha N pri 1. dognjevanju, 100 kg/ha P ₂ O ₅ , 150 kg/ha K ₂ O DUAL GOLD 1.5 l/ha + STOMP AQUA 2.6 l/ha BASAGRAN 2 l/ha + FOCUS ULTRA 1 l/ha		Previous crop: Fertilisation: Plant protection:		Maize for grain 30 kg/ha N (before sowing) + 30 kg/ha N with first fertilisation, 100 kg/ha P ₂ O ₅ , 150 kg/ha K ₂ O DUAL GOLD 1.5 l/ha + STOMP AQUA 2.6 l/ha BASAGRAN 2 l/ha + FOCUS ULTRA 1 l/ha Planting: 04.06.2019, emergence: 9-11.06.2019, harvesting: 25.10.2019									
Zasnova poskusa: naključni blok v 4 ponovitve, osnova parcele 12,5 m ²		Trial layout: randomized block design in 4 replications, plot size 12.5 m ²													
SORTA / VARIETY		RAZVOJ / PLANT DEVELOPMENT										PRIODELEK / YIELD			
IME SORTE	ZRELOSTNA SKUPINA	ZAČETEK CVETENJA	KONEC CVETENJA	NASTAVEK STROKOV	ZAČETEK ZORENJA	TEHNOLOŠKA ZRELOST	ŠTEVILO DNI DO TEHNOLOŠKE ZRELOSTI	VIŠINA RASTLIN	VIŠINA DO 1. STROKA	PREGANJE	POLEG	PRIODELEK	VLAGA	PRIDELEK PRERAČUNAN NA 9 %	RODNOŠTA SKUPINA
Cultivar	Maturity group	Beginning of bloom	End of bloom	Start of seed maturing	Full maturity	Number of days to full maturity	Plant height	Height to the lowest pod	Loss of grain	Lodging	Yield	Moisture	Yield calculated to 9 % moisture	Yield category	VLAŽNOST
		Datum date					Št. dni nr. of days	cm	cm	1-9	kg/ha	%	kg/ha		
DEMETRA	0-1	26.7.	24.8.	6.8.	2.10.	12.10.	130	77,9	18,6	1	2	4938	17,5	4476	I
IKA	0-1	23.7.	23.8.	6.8.	4.10.	19.10.	137	84,9	20,4	1	2	4490	17,7	4060	I
ALTONA	00	12.7.	17.8.	22.7.	20.9.	3.10.	121	79,0	13,7	1	1	4167	17,3	3787	II/1
ES MENTOR	00	13.7.	6.8.	24.7.	16.9.	3.10.	121	60,2	11,4	1	1	4146	16,9	3786	II/1
SINARA	00	16.7.	17.8.	27.7.	24.9.	8.10.	126	79,8	15,3	1	1	4146	17,1	3777	II/1
PR91M10	0-1	19.7.	15.8.	4.8.	30.9.	18.10.	136	73,3	18,1	1	2	4062	17,7	3674	II/1
NS MERCURY	00	17.7.	10.8.	29.7.	26.9.	9.10.	127	76,2	15,3	1	1	4000	17,4	3631	II/1
ALBENGA	00	11.7.	14.8.	24.7.	20.9.	5.10.	123	75,2	15,2	1	1	3969	17,3	3607	II/1
AURELINA	000	13.7.	5.8.	25.7.	15.9.	1.10.	119	70,7	14,2	1	1	3865	17,7	3495	II/2
ALEXA	0000	12.7.	8.8.	26.7.	13.9.	11.4	61,5	9,5	2	1	3698	17,4	3357	II/2	
BOGLAR	00	14.7.	10.8.	27.7.	21.9.	5.10.	123	69,8	14,0	1	1	3615	18,2	3249	II/2
RGT SCHOUNA	000	13.7.	12.8.	25.7.	12.9.	2.10.	120	64,5	11,0	1	1	3552	17,5	3220	II/2
BETINA	00	12.7.	15.8.	26.7.	24.9.	9.10.	127	63,6	15,2	1	1	3510	17,2	3194	II/2
NS FAVORIT	000	14.7.	2.8.	28.7.	13.9.	1.10.	11.9	74,6	15,9	1	1	3490	17,7	3156	II/2
LENKA	00	15.7.	17.8.	23.7.	22.9.	7.10.	125	79,5	12,2	1	1	3281	17,3	2982	II/3
ABELINA	000	14.7.	8.8.	26.7.	3.9.	30.9.	11.8	62,7	11,9	1	1	2771	17,2	2521	III
SCULPTOR	0000	11.7.	26.7.	20.7.	26.8.	21.9.	109	50,0	11,5	2	1	2729	16,9	2492	III
TIGUAN	0000	10.7.	5.8.	19.7.	31.8.	11.1	51,9	12,3	2	1	2427	17,2	2208	III	
SEMENARNA ČRNA	0-1	1.8.	26.8.	16.8.	6.10.	26.10.	144	45,1	16,3	1	4	2542	21,9	2181	III
ERICA	0000	12.7.	18.	22.7.	26.8.	20.9.	108	47,7	10,4	2	1	2052	18,1	1847	III
Povprečje / Mean											17,7		3236	552	

Poljščina / crop: Lokacija/location: Leto/year:		Soja / Soybean Jabje 2019		SUROVE BEIJAKOVINE CRUDE PROTEINS				SUROVE MAŠČOBEE CRUDE FAT				SUROVE VLAKNINE CRUDE FIBER			
SORTA / VARIETY		ZRELOSTNA SKUPINA	PRIDELek PRERAČUNAN NA 9 % VLAŽNOST	VSEBNOST	PRIDELek	RODNOŠTNA SKUPINA	VSEBNOST	SUROVE VLAKNINE CRUDE FIBER	PRIDELek	VSEBNOST	PRIDELek	VSEBNOST	PRIDELek	VSEBNOST	PRIDELek
Ime sorte Cultivar	Maturity group	Yield calculated to 9 % moisture	Content kg/ha	Yield kg/ha	Yield category	Content g/kg SS g/kg DM	Yield kg/ha	Content g/kg SS g/kg DM	Yield kg/ha	Content g/kg SS g/kg DM	Yield kg/ha	Content g/kg SS g/kg DM	Yield kg/ha	Content g/kg SS g/kg DM	Yield kg/ha
DEMETRA	0-1	4476	380,3	1549,1	I	202,5	825,0	62,3	253,7	64,5	222,2	64,5	203,0	64,0	220,2
ES MENTOR	00	3786	428,3	1474,8	I	191,0	658,6	658,6	202,0	635,0	64,0	64,6	66,5	66,5	247,6
AURELINA	000	3495	432,3	1374,8	II/1	199,3	644,6	644,6	202,0	727,3	67,0	67,0	67,0	67,0	209,4
NS MERCURY	00	3631	409,8	1357,5	II/1	195,5	727,3	727,3	202,0	693,8	66,5	66,5	66,5	66,5	228,4
IKA	0-1	4060	366,3	1354,0	II/1	197,0	657,1	657,1	197,5	648,6	60,5	60,5	60,5	60,5	199,4
PR9IM10	0-1	3674	395,8	1323,1	II/1	196,5	736,7	736,7	202,0	736,7	59,3	59,3	59,3	59,3	205,8
SINARA	00	3777	381,8	1314,4	II/1	197,5	615,8	615,8	202,0	693,8	66,5	66,5	66,5	66,5	184,9
ALBENGA	00	3607	395,8	1299,9	II/2	214,5	575,9	575,9	202,0	516,2	60,5	60,5	60,5	60,5	176,3
ALTONA	00	3787	373,0	1294,2	II/2	200,0	596,4	596,4	202,0	516,2	60,5	60,5	60,5	60,5	164,3
ALEXA	0000	3357	413,8	1264,8	II/2	201,8	596,4	596,4	202,0	516,2	60,5	60,5	60,5	60,5	180,4
RGT SCHOUNA	00	3220	422,0	1236,6	II/2	203,5	596,9	596,9	202,0	516,2	60,5	60,5	60,5	60,5	185,2
LENKA	00	2982	440,5	1196,1	II/2	190,3	575,9	575,9	202,0	575,9	63,0	63,0	63,0	63,0	184,9
NS FAVORIT	000	3156	415,0	1188,8	II/2	200,0	596,4	596,4	202,0	596,4	62,5	62,5	62,5	62,5	184,8
BOGLAR	00	3249	381,0	1128,9	II/2	201,5	617,6	617,6	202,0	617,6	61,5	61,5	61,5	61,5	141,1
BETINA	00	3194	365,0	1065,2	II/3	213,3	493,0	493,0	202,0	493,0	61,5	61,5	61,5	61,5	128,3
ABELINA	000	2521	392,8	900,4	III	214,8	485,4	485,4	202,0	485,4	66,3	66,3	66,3	66,3	131,5
SCULPTOR	0000	2492	394,0	894,9	III	214,5	324,1	324,1	202,0	324,1	59,8	59,8	59,8	59,8	119,6
SEMENARNA ČRNA	0-1	2181	397,8	788,6	III	163,3	452,7	452,7	202,0	452,7	60,8	60,8	60,8	60,8	102,1
TIGUAN	0000	2208	382,0	766,6	III	225,3	333,6	333,6	202,0	333,6	64	64	64	64	33,9
ERICA	0000	1847	405,0	679,1	III	198,5	60,8	60,8	202,0	60,8	101,1	101,1	101,1	101,1	184,4
Povprečje / Mean			398,6	1172,6		201,1	591,7	62,4							
LSD (0,05)			13,3	210,7		6,4	3,4	3,4							

Sorta / VARIETY		ZRELOSTNA SKUPINA		SUROVE BEJUAKOVINE CRUDE PROTEINS		SUROVE VLAKNINE CRUDE FIBER		SUROVE MAŠČOBE CRUDE FAT		VSEBNOST PRIDELEK		SUROVE VLAKNINE CRUDE FIBER	
Ime sorte Cultivar	Maturity group	VSEBNOST PRIDELEK PRERAČUNAN NA 9 % VLAŽNOST	Content Yield calculated to 9 % moisture	VSEBNOST PRIDELEK kg/ha	Yield kg/ha	VSEBNOST PRIDELEK kg/ha	Yield kg/ha	VSEBNOST PRIDELEK kg/ha	Yield kg/ha	VSEBNOST Content Yield	PRIDELEK kg/ha	VSEBNOST Content Yield	PRIDELEK kg/ha
RGT SCHOUINA	000	4890	413,3	1836,0	II/1	217,3	963,8	57,0	57,0	963,8			
DEMETRA	0-1	5313	371,5	1793,2	II/1	210,0	1016,7	60,0	60,0	1016,7			
SINARA	00	5281	367,0	1749,4	II/1	215,5	1040,4	61,0	61,0	1040,4			
AURELINA	000	4428	414,5	1666,6	II/1	206,8	833,1	59,3	59,3	833,1			
BETINA	00	5213	347,0	1652,5	II/2	226,0	1068,9	60,8	60,8	1068,9			
ALTONA	00	4863	369,3	1619,4	II/2	220,3	977,0	55,8	55,8	977,0			
ES MENTOR	00	4248	412,8	1590,3	II/2	200,3	775,2	61,5	61,5	775,2			
BOGLAR	00	4713	365,3	1569,4	II/2	213,0	909,0	59,0	59,0	909,0			
ALEXA	0000	4244	406,0	1566,3	II/2	209,8	809,3	56,8	56,8	809,3			
ALBENGA	00	4499	382,3	1552,6	II/2	210,3	863,5	53,5	53,5	863,5			
IKA	0-1	5047	335,3	1540,5	II/2	215,8	991,1	61,0	61,0	991,1			
NS FAVORIT	000	3953	403,3	1443,9	II/2	210,0	756,2	58,3	58,3	756,2			
LENKA	00	3734	414,5	1407,2	II/2	208,0	705,4	58,5	58,5	705,4			
SCULPTOR	0000	3788	396,0	1354,4	II/2	209,0	724,1	54,0	54,0	724,1			
NS MERCURY	00	3644	378,0	1249,3	II/3	207,3	688,9	62,3	62,3	688,9			
TIGUAN	0000	3397	388,3	1193,9	II/3	225,8	698,5	55,8	55,8	698,5			
ABELINA	000	3253	370,3	1096,0	II/3	229,5	677,6	54,5	54,5	677,6			
ERICA	0000	2703	389,3	948,9	III	204,0	503,1	59,3	59,3	503,1			
SEMENARNA ČRNA	0-1	2003	410,5	733,5	III	178,5	329,0	60,5	60,5	329,0			
Povprečje / Mean LSD (0,05)			386,0 24,9	1450,7 393,2		211,4 10,6	806,9 223,5	58,4 3,8	221,8 68,0				

KRMNI GRAH

Poljščina / crop: Lokacija/location: Leto/year:		Krmni grah / Peas Jabje 2019		Preizkušanje sort / ZRNATE STROČNICE Leto: 2019		Kmetijski inštitut Slovenije Agricultural Institute of Slovenia	
Prejšnji posevek: Gnojenje: Zaščita rastlin: Zasnova poskusa:		Koruza za zrnje 30 kg/ha N (pred setvijo) + 30 kg/ha N pri 1. dognojevanju, 100 kg/ha P ₂ O ₅ , 150 kg/ha K ₂ O Stallion 1 l/ha Setev: 23.03.2019, vznik: 9-11.04.2019, spravilo: 19.07.2019 naključni blok v 4 ponovitvah, osnovna parcela 12,5 m ²		Previous crop: Fertilisation: Plant protection: Trial layout:		Maize for grain 30 kg/ha N (before sowing) + 30 kg/ha N with first fertilisation, 100 kg/ha P ₂ O ₅ , 150 kg/ha K ₂ O Planting: 23.03.2019, emergence: 9-11.04.2019, harvesting: 19.07.2019 randomized block design in 4 replications, plot size 12.5 m ²	
SORTA / VARIETY		RAZVOJ / PLANT DEVELOPMENT		RASTLINA / PLANT		PRIDELEK / YIELD	
IME SORTE	ZRELOSTNA SKUPINA	ZAČETEK CVETENJA	NASTAVEK STROKOV	TEHNOŠKA ZRELOST	PRAZNE RASTLINI DO 1. TEHNOLOŠKE ZRELOSTI	PRIDELEK POLEG	RODNOTNA SKUPINA
Cultivar	Maturity group	Beginning of bloom	End of bloom	Start of seed	Full maturity	Number of days to full maturity	VIŠINA RASTLINA DO 1. STROKA
		Datum date			Plant height	Height to the lowest pod	VLAGA
				Št. dni nr. of days	Prezanje	Loss of grain	PRIDELEK / YIELD
					cm	cm	kg/ha
					1-9 I=brez, without	kg/ha	%
							kg/ha
ASTRONAVTE	5.6.	17.6.	9.6.	28.6.	10.7.	109	2580
TIBERIUS	9.6.	17.6.	13.6.	1.7.	18.7.	117	2336
029/1	4.6.	17.6.	9.6.	27.6.	10.7.	109	2307
ESO	5.6.	17.6.	10.6.	1.7.	15.7.	114	2301
047/1	4.6.	18.6.	8.6.	27.6.	8.7.	107	2261
024/1	4.6.	16.6.	9.6.	28.6.	10.7.	109	2250
TIP	6.6.	18.6.	11.6.	1.7.	14.7.	113	2214
039/1	5.6.	18.6.	10.6.	29.6.	12.7.	111	2176
059-38	5.6.	18.6.	9.6.	26.6.	11.7.	110	2072
KENZZO	5.6.	16.6.	12.6.	1.7.	13.7.	112	1849
PARTNER	3.6.	16.6.	8.6.	27.6.	11.7.	110	1760
066-26	3.6.	17.6.	8.6.	25.6.	11.7.	110	1814
004/4	5.6.	18.6.	9.6.	27.6.	10.7.	109	1719
Povprečje / Mean		LSD (0,05)		kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha		kg/ha	
				kg/ha			

Kmetijski inštitut Slovenije									
Agricultural Institute of Slovenia									
Poljščina / crop: Lokacija/location: Leto/year:		Krmni grah / Peas Rakičan 2019		Prejšnji posevek: Gnojenje: Zaščita rastlin:		Previous crop: Fertilisation: Plant protection:		Winter wheat 27.5 kg/ha N (before sowing) + 40 kg/ha N with first fertilisation, 80 kg/ha P ₂ O ₅ , 100 kg/ha K ₂ O Stallion 3 l/ha Planting: 28.03.2019, emergence: 09-10.04.2019, harvesting: 16.07.2019	
Zasnova poskusa:		Setev: 28.03.2019, vznik: 09-10.04.2019, spravilo: 16.07.2019 naključni blok v 4 ponovitvah, osnovna parcela 12,5 m ²		randomized block design in 4 replications, plot size 12.5 m ²		Trial layout:		RASTLINA / PLANT	
SORTA / VARIETY		RAZVOJ / PLANT DEVELOPMENT		TEHNOLOŠKA ZRELOST		ŠTEVILO DNI DO 1. TEHNOLOŠKE ZRELOSTI		VIŠINA RASTLIN DO 1. STROKA	
IME SORTE		ZACETEK CVETENJA		NASTAVEK STROKOV		VLAGA		PRIDELEK	
Cultivar		Beginning of bloom		End of bloom		Start of maturing seed		PRERAČUNAN NA 9 %	
Maturity group		Full maturity		Number of days to full maturity		Plant height		Yield calculated to 9 % moisture	
Datum date		Št. dni nr. of days		Št. dni nr. of days		cm		kg/ha	
ASTRONAVTE		3.6.		13.6.		7.6.		1928	
PARTNER		27.5.		11.6.		27.6.		12,1	
024/1		1.6.		4.6.		30.6.		1584	
KENZZO		3.6.		13.6.		22.6.		1496	
ESO		5.6.		13.6.		30.6.		1417	
039/1		4.6.		15.6.		1.7.		13/1	
47/1		2.6.		11.6.		26.6.		13/2	
029/1		5.6.		14.6.		25.6.		13/2	
TIBERIUS		9.6.		16.6.		29.6.		1228	
Tip		4.6.		14.6.		29.6.		1181	
		2.6.		11.6.		3.7.		12/4	
		5.6.		14.6.		4.7.		1062	
		9.6.		16.6.		5.7.		1028	
		4.6.		14.6.		6.7.		931	
		8.6.		18.6.		7.7.		872	
		14.6.		27.6.		8.7.		14,0	
		30.6.		30.6.		9.7.		924	
								14,1	
								1246	
								340	

Kmetijski inštitut Slovenije Agricultural Institute of Slovenia										
SORTA / VARIETY			SUROVE BEJLA KOVINE CRUDE PROTEINS			SUROVE MAŠČOBЕ CRUDE FAT			SUROVE VLAKNINE CRUDE FIBER	
Ime sorte <i>Cultivar</i>	ZRELOSTNA SKUPINA	VSEBNOST PRIDELEK PRERAČUNAN NA 9 % VLAŽNOST Yield calculated to 9 % moisture	VSEBNOST PRIDELEK	Yield <i>Content</i>	RODNOSTNA SKUPINA <i>Yield category</i>	VSEBNOST Content	PRIDELEK Yield	VSEBNOST Content	PRIDELEK Yield	
		kg/ha	g/kg SS g/kg DM	kg/ha		g/kg SS g/kg DM	kg/ha	g/kg SS g/kg DM	kg/ha	
ASTRONAVTE	1860	304,8	515,1	—	—	23,3	39,4	77,5	131,0	
PARTNER	1542	299,5	421,0	II/1	II/1	24,5	34,7	77,5	108,4	
024/1	1417	300,3	385,1	II/2	II/2	30,0	38,1	78,5	100,9	
KENZZO	1335	307,3	374,3	II/2	II/2	28,3	34,0	76,5	92,7	
ESO	1228	312,3	347,8	II/2	II/2	29,3	33,3	78,5	87,3	
039/1	1181	312,0	334,9	II/2	II/2	28,3	30,5	76,3	81,6	
047/1	1062	306,8	294,5	II/3	II/3	29,3	28,2	76,8	74,2	
029/1	1028	302,0	283,1	II/3	II/3	28,0	26,2	74,8	70,4	
TIBERIUS	931	308,0	261,3	II/3	II/3	29,0	24,3	77,8	66,0	
TIP	872	301,0	239,2	III	III	28,8	23,2	76,5	60,9	
Povprečje / Mean		305,4	345,6	27,9	31,2	77,1	87,3			
LSD (0,05)		15,1	96,6	4,5	9,8	3,5	23,5			

KRMNI BOB

Poljščina / crop: Lokacija/location: Leto/year:		Krmni bob / Fababean									
Prejšnji posevek: Gnojenje: Zaščita rastlin: Zasnova poskusa:		<p>Koruzza za zrnje 30 kg/ha N (pred sivojo) + 30 kg/ha N pri 1. dognojevanju, 100 kg/ha P₂O₅, 150 kg/ha K₂O</p> <p>Stallion 1 l/ha Setev: 23.03.2019, vznik: 9-11.04.2019, spravilo: 19.07.2019 naključni blok v 4 ponovitvah, osnovna parcela 12,5 m²</p>									
SORTA / VARIETE		RAZVOJ / PLANT DEVELOPMENT									
IME SORTE	ZRELOSTNA SKUPINA	ZAČETEK CVETENJA	KONEC CVETENJA	NASTAVEK STROKOV	ZACETEK ZORENJA	TEHNOLOŠKA ZRELOST	ŠTEVILO DNI DO TEHNOLOŠKE ZRELOSTI	VIŠINA RASTLIN DO 1. STROKA	PRAZNAJE PREZANJE	POLEG	PRIDELEK / YIELD
Cultivar	Maturity group	Beginning of bloom	End of bloom	Beginning of seed	Start of maturing	Full maturity	Number of days to full maturity	Plant height	Height to the lowest pod	Lodging	Moisture Yield calculated to 9 % moisture
ZORAN	28.5.	15.6.	4.6.	26.6.	19.7.	118	91,5	45,0	2	1	2020 15,8 1869 II/2
MERKUR	30.5.	19.6.	9.6.	2.7.	21.7.	120	93,8	47,0	3	1	1892 16,3 1740 II/2
Povprečje / Mean LSD (0,05)											1805 419

Poljščina / crop: Lokacija/location: Leto/year:		Krmni bob / Fababean									
Prejšnji posevek: Gnojenje: Zaščita rastlin: Zasnova poskusa:		<p>Ožimna pšenica 27,5 kg/ha N (pred sivojo) + 40 kg/ha N pri 1. dognojevanju, 80 kg/ha P₂O₅, 100 kg/ha K₂O</p> <p>Stallion 3 l/ha, Decis 100 EC 0,1 l/ha Setev: 28.03.2019, vznik: 12-13.04.2019, spravilo: 16.07.2019 naključni blok v 4 ponovitvah, osnovna parcela 12,5 m²</p>									
SORTA / VARIETE		RAZVOJ / PLANT DEVELOPMENT									
IME SORTE	ZRELOSTNA SKUPINA	ZAČETEK CVETENJA	KONEC CVETENJA	NASTAVEK STROKOV	ZACETEK ZORENJA	TEHNOLOŠKA ZRELOST	ŠTEVILO DNI DO TEHNOLOŠKE ZRELOSTI	VIŠINA RASTLIN DO 1. STROKA	PRAZNAJE PREZANJE	POLEG	PRIDELEK / YIELD
Cultivar	Maturity group	Beginning of bloom	End of bloom	Beginning of seed	Start of maturing	Full maturity	Number of days to full maturity	Plant height	Height to the lowest pod	Lodging	Moisture Yield calculated to 9 % moisture
ZORAN	19.5.	30.6.	7.6.	14.6.	7.7.	101	97,0	68,5	2	1	1655 11,1 1614 II/2
MERKUR	25.5.	14.6.	13.6.	2.7.	14.7.	108	103,5	68,7	2	3	1276 19,9 1117 II/2
Povprečje / Mean LSD (0,05)											1366 801

Pojščina / crop: Lokacija / location: Leto / year:		Krnji bob / Fababean Jabolje 2019		SUROVE BELJAKOVINE CRUDE PROTEINS				SUROVE MAŠČOBE CRUDE FAT				SUROVE VLAKNINE CRUDE FIBER	
SORTA / VARIETY		ZRELOSTNA SKUPINA	PRIDELEK PRERAČUNAN NA 9 % VLAŽNOST	VSEBNOST	PRIDELEK	RODNOŠTNA SKUPINA	VSEBNOST	PRIDELEK	VSEBNOST	PRIDELEK	VSEBNOST	PRIDELEK	
Ime sorte	Maturity group	Content	Yield	Yield category	Content	Yield	Content	Yield	Content	Yield	Content	Yield	
Cultivar		kg/ha	g/kg SS g/kg DM	kg/ha	kg/ha	g/kg SS g/kg DM	kg/ha	kg/ha	kg/ha	kg/ha	g/kg SS g/kg DM	kg/ha	
ZORAN	1869	260,0	443,8	II/2	17,3	29,0	95,5	162,5					
MERKUR	1740	254,5	402,8	II/2	17,3	27,3	96,0	152,3					
Povprečje / Mean		257,3	423,3		17,3	28,1	95,8	157,4					
LSD (0,05)		34,8	95,9		3,2	9,1	4,6	18,9					

VOLČJI BOB

Sorta / VARIETY										Razvoj / PLANT DEVELOPMENT				Raština / PLANT				Pridelek / YIELD			
IME SORTE	VRSTA	ZAČETEK CVETENJA	KONEC CVETENJA	NASTAVEK STROKOV	ZORENJA	TEHNOŠKA ZRELOST	ŠTEVILO DNI DO TEHNOŠKE ZRELOSTI	VIŠINA RASTLIN DO 1. STROKA	PREZANJE	POLEG	PRIDELEK	VLAGA	PRIDELEK	PRERAČUNAN	RODNOŠTA SKUPINA						
Cultivar	Species	Beginning of bloom	End of bloom	Beginning of seed	Start of maturing	Full maturity	Number of days to full maturity	Plant height	Height to the lowest pod	Lodging	Yield	Moisture	Yield calculated to 9 % moisture	Yield category	VLAŽNOST						
		Datum date				Št. dni nr. of days	cm	cm	1-9 = brez, without	kg/ha	kg/ha	%	kg/ha								
NELLY	<i>Lupinus albus</i> L.	5.6.	12.6.	14.7.	9.8.	130	47,8	24,0	1	1	1514	17,4	1377	1							
MISTER	<i>Lupinus luteus</i> L.	7.6.	14.6.	9.7.	30.7.	120	32,0	26,3	4	1	766	21,4	659	1/2							
BOREGINE	<i>Lupinus angustifolius</i> L.	8.6.	9.6.	18.7.	2.8.	123	20,0	9,3	3	1	298	18,7	267	III							
Povprečje / Mean												767	308								
LSD (0,05)																					

Poljščina / crop: Lokacija/location: Leto/year:		Volčji bobci / Lupinus jabje 2019		Kmetijski inštitut Slovenije Agricultural Institute of Slovenia			
SORTA / VARIETY		SUROVE BEJAKOVINE CRUDE PROTEINS		SUROVE MAŠČOBЕ CRUDE FAT		SUROVE VLAKNINE CRUDE FIBER	
Ime sorte Cultivar	VRSTA Species	VSEBNOST PRIDELEK PRERAČUNAN NA 9 % VLAŽNOST Yield calculated to 9% moisture	VSEBNOST PRIDELEK Content kg/ha	RODNOŠTNA SKUPINA Yield category	VSEBNOST PRIDELEK Content kg/ha	VSEBNOST PRIDELEK Content kg/ha	VSEBNOST PRIDELEK Content kg/ha
		g/kg SS g/kg DM	kg/ha		g/kg SS g/kg DM	kg/ha	g/kg SS g/kg DM
BOREGINE MISTER NELLY	<i>Lupinus angustifolius</i> L. <i>Lupinus luteus</i> L. <i>Lupinus albus</i> L.	1377 659 266	402,3 395,0 340,0	503,8 237,3 82,5	I II/2 III	103,8 71,0 61,0	129,5 42,0 14,8
Povprečje / Mean LSD (0,05)		392,1 31,3	247,5 116,2		84,4 11,0	62,1 20,7	144,3 7,0
							115,2 40,1

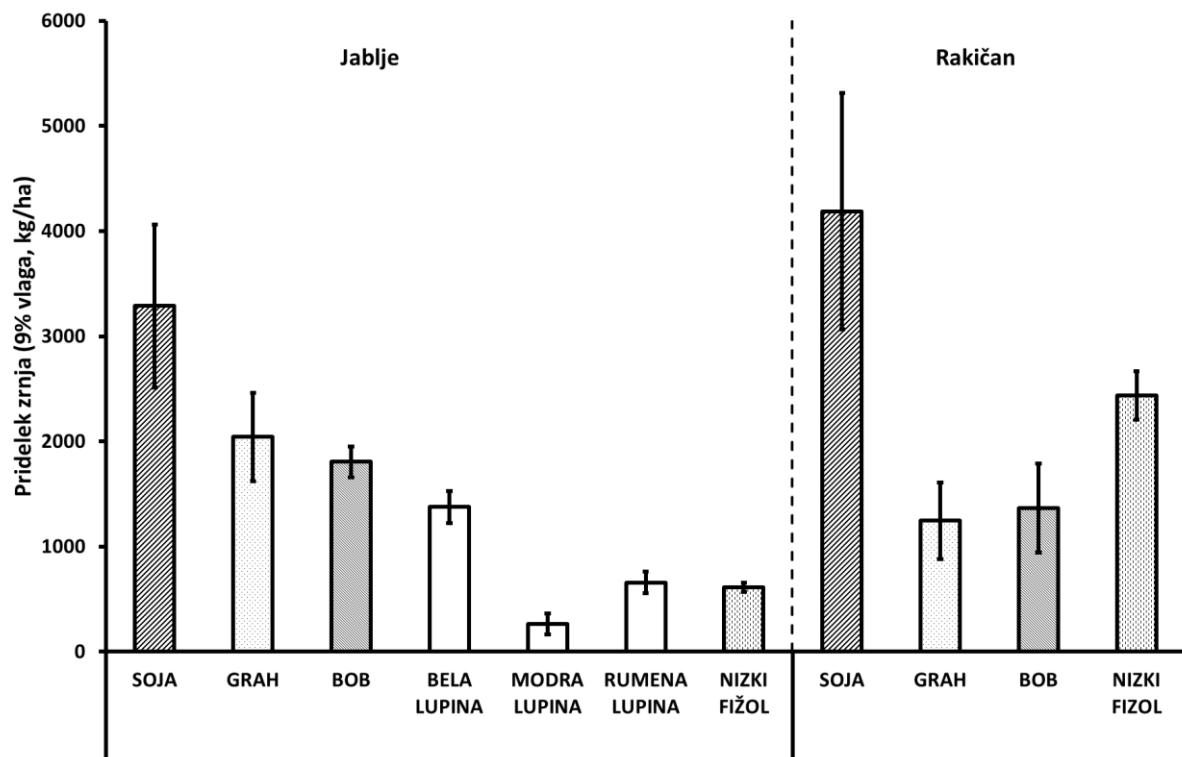
NIZEK FIŽOL

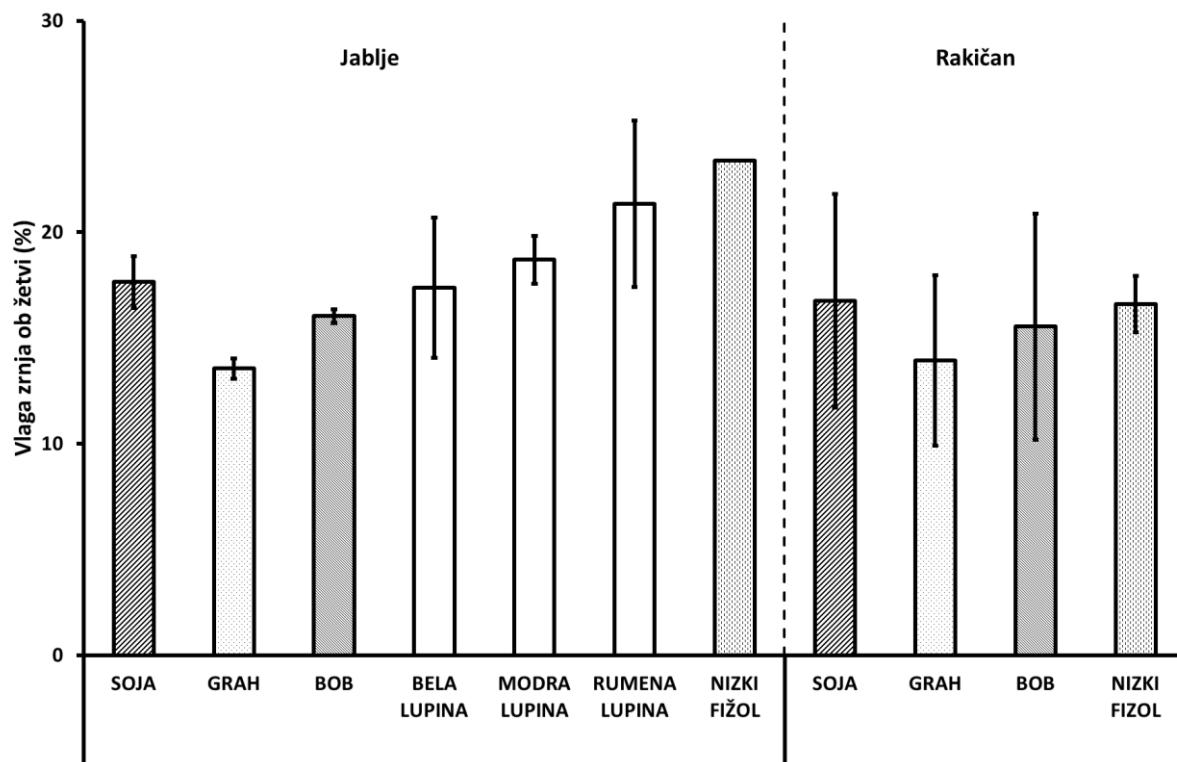
Poljščina / crop: Lokacija / location: Leto / year:		Nizek ſižol / Field beans Jablje 2019									
Prejšnji posevek: Gnojenje: zaščita rastlin:		Koruza za zrje 30 kg/ha N (pred sjetvijo) + 30 kg/ha N pri 1. dognojevanju, 100 kg/ha P ₂ O ₅ , 150 kg/ha K ₂ O STOMP AQUA 2.6 L/HA BASAGRAN 2 l/ha + FOCUS ULTRA 1 l/ha Setev: 04.06.2019, vznik: 11.06.2019, spravilo: 25.10.2019 naključni blok v 4 ponovitvah, osnovna parcela 12,5 m ²									
Zasnova poskusa:		RAZVOJ / PLANT DEVELOPMENT									
IME SORTE	ZRELOSTNA SKUPINA	ZAČETEK CVETENJA	KONEC CVETENJA	NASTAVEK STROKOV	ZACĒTEK ZORENJA	TEHNOLOŠKA ZRELOST	ŠTEVILO DNI DO TEHNOLOŠKE ZRELOSTI	VIŠINA RASTLIN DO 1. STROKA	PRAZNAME	POLEG	PRIDELEK / YIELD
Cultivar	Maturity group	Beginning of bloom	End of bloom	Beginning of seed	Start of maturing	Full maturity	Number of days to full maturity	Plant height	Loss of grain to the lowest pod	Lodging	PRIDELEK VLAGA
RIBNČAN		Datum date					Št. dni nr. of days	cm	kg/ha	Yield calculated to 9 % moisture	PRIDELEK VLAGA
RIBNČAN		10.7.	11.8.	21.7.	1.9.	2.10.	31,9	15,5	2	6	728 kg/ha
									23,4	23,4	612,8 kg/ha

Poljščina / crop: Lokacija / location: Leto / year:		Nizek ſižol / Field beans Rakičan 2019									
Prejšnji posevek: Gnojenje: zaščita rastlin:		Ozimna pšenica 27,5 kg/ha N (pred sjetvijo) + 60 kg/ha N pri 1. dognojevanju, 88 kg/ha P ₂ O ₅ , 160 kg/ha K ₂ O CENTIUM 0,25 l/ha + DUAL GOLD 1,3 l/ha Setev: 08.05.2019, vznik: 26.05.2019, spravilo: 25.9.2019 naključni blok v 4 ponovitvah, osnovna parcela 12,5 m ²									
Zasnova poskusa:		RAZVOJ / PLANT DEVELOPMENT									
IME SORTE	ZRELOSTNA SKUPINA	ZAČETEK CVETENJA	KONEC CVETENJA	NASTAVEK STROKOV	ZACĒTEK ZORENJA	TEHNOLOŠKA ZRELOST	ŠTEVILO DNI DO TEHNOLOŠKE ZRELOSTI	VIŠINA RASTLIN DO 1. STROKA	PRAZNAME	POLEG	PRIDELEK / YIELD
Cultivar	Maturity group	Beginning of bloom	End of bloom	Beginning of seed	Start of maturing	Full maturity	Number of days to full maturity	Plant height	Loss of grain to the lowest pod	Lodging	PRIDELEK VLAGA
RIBNČAN		Datum date					Št. dni nr. of days	cm	kg/ha	Yield calculated to 9 % moisture	PRIDELEK VLAGA
RIBNČAN		25.6.	28.7.	7.7.	2.8.	2.9.	117	38,3	13	1	2656 kg/ha
									23,4	23,4	2436 kg/ha

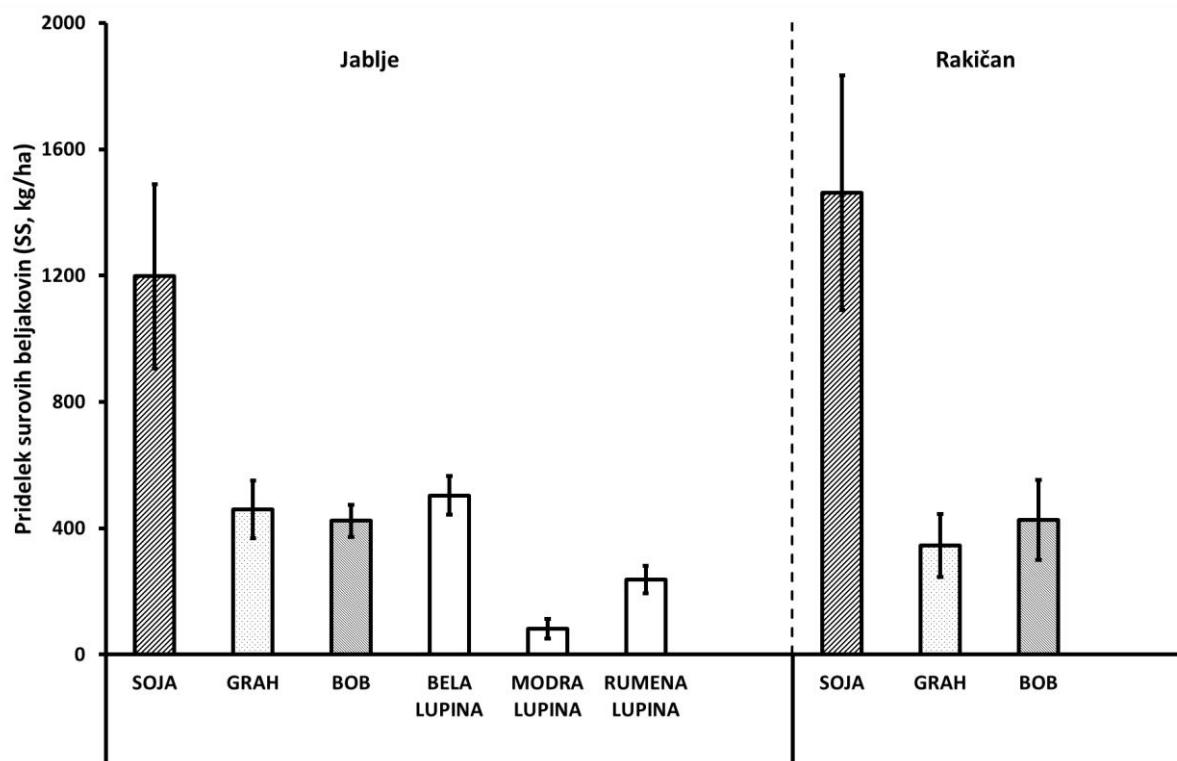
POVZETEK PREIZKUŠANJA

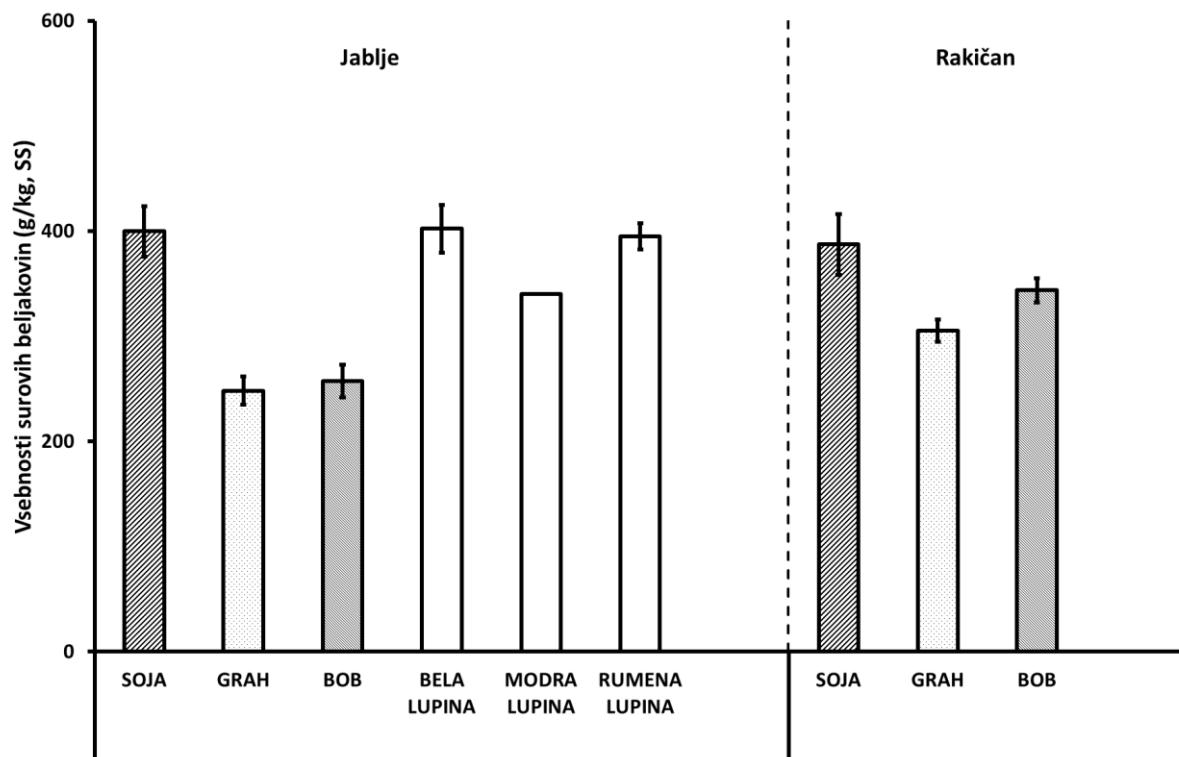
Slika 4. Primerjava povprečnih pridelkov zrnja v letu 2019 glede na lokacijo in vrsto zrnate stročnice. Intervali označujejo standardni odklon.

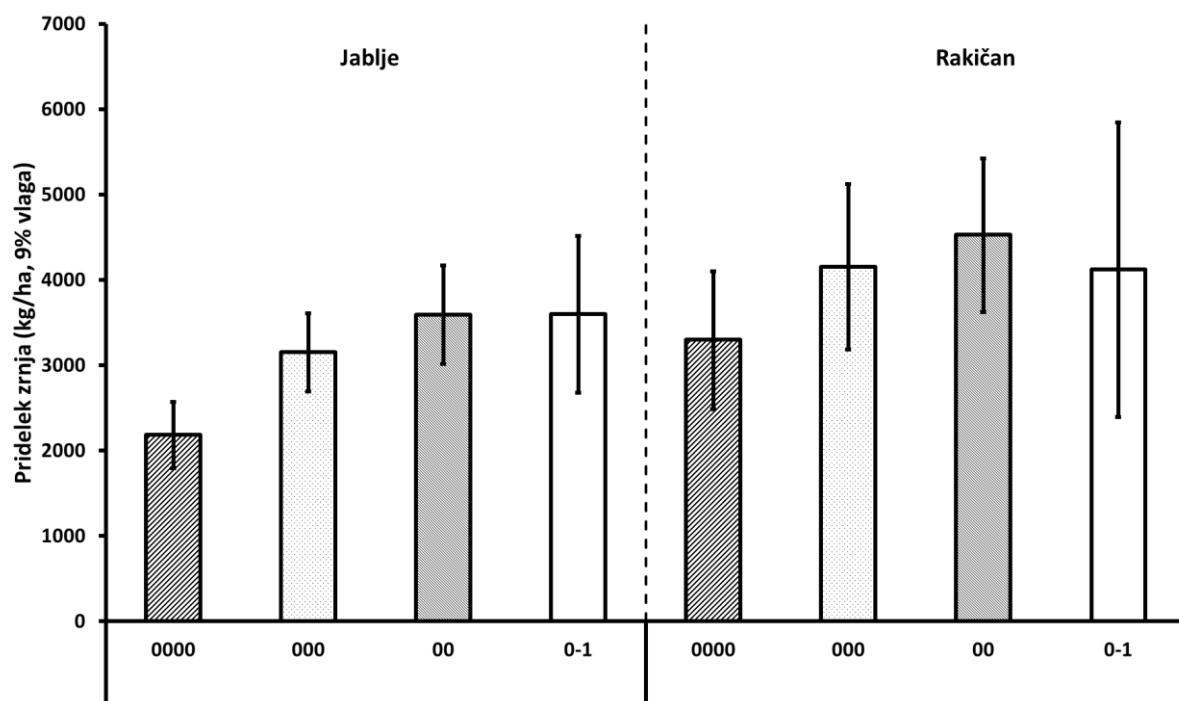
Slika 5. Primerjava povprečnih vlag zrnja ob žetvi letu 2019 glede na lokacijo in vrsto zrnate stročnice. Intervali označujejo standardni odklon.

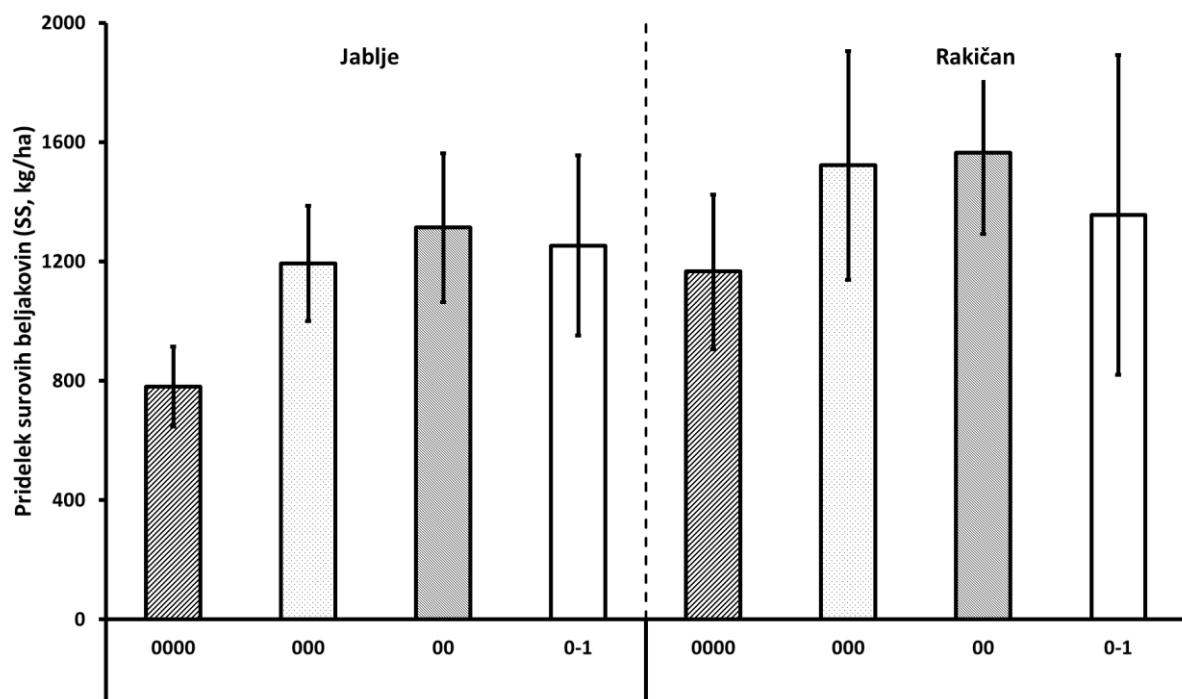
Slika 6. Primerjava povprečnih pridelkov surovih beljakovin v letu 2019 glede na lokacijo in vrsto zrnate stročnice. Intervali označujejo standardni odklon.

Slika 7. Primerjava vsebnosti surovih beljakovin v letu 2019 glede na lokacijo in vrsto zrnate stročnice. Intervali označujejo standardni odklon.

Slika 8. Primerjava pridelkov zrnja (9% vlaga) v letu 2019 glede na zrelostno skupino soje. Intervali označujejo standardni odklon.

Slika 9. Primerjava povprečnih pridelkov surovih beljakovin v letu 2019 glede na zrelostno skupino soje. Intervali označujejo standardni odklon.